

συνέρραπτον, ώς δεδήλωται· ἃς οὕτος ἀγανεοῦν οὐχ ἀπαξιοῖ δῆπου, τοιαῦτα τὴν ἐκκλησίαν ἀξιῶν δέχεσθαι δόγματα. "Ιδωμεν δὲ καὶ τὸ ἔξῆς.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΤΑΔΟΣ

5 Ἄλλὰ μὴν κάκεῖνο τοῖς εἰρημένοις προσθεῖναι δίκαιον, θεολογικώτατον δν, δτι δ πατήρ ἐκάτερον τῶν θείων παράγει προσώπων ἵσον ἔχυτῷ πάντῃ πάντως καὶ δρμοιον ταῖς αύταις τῷ ἀριθμῷ τελειότησι. Πάντα γάρ δσα πρόσεστι τῷ πατρὶ ἄνευ πατρότητος καὶ δσα περ ἐφαρμόττει τῇ θείᾳ πατρότητι καὶ ἄνευ πατρότητος 10 ἄμα καὶ πνεύσεως, καὶ δσα περ αύταις κοινῶς ἐφαρμόττει κοινὰ καὶ τοῖς ἐκ πατρὸς εἶναι ὁ θεολογικὸς παραδίδωσι λόγος.

ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ

Ίδοù κατ' δλίγον ἐκρήγνησι τὸν καρπὸν τοῦ λήμματος ἐκείνου, δτι ὁ γεννήτωρ προεπινοεῖται τοῦ προβολέως. Οὐχ ἀφίσταται δὲ καὶ τῆς κακουργίας, ἀλλ' ἐν μὲν τῇ πατρὸς καὶ υἱοῦ διακρίσει χωρίζει τὴν πατρότητα τῆς πνεύσεως, ἐν δὲ τῇ πατρὸς καὶ Πνεύματος συνάπτει πατρότητα καὶ πνεύσιν· χωρίζει γάρ ώς πρότερον, δτε βούλεται, τὴν πατρότητα καὶ πάλιν συνάπτει κατ' ἔξουσίαν, ώς ἀν ἐπ' αὐτῷ κείμενον τὸν μὲν υἱὸν προβολέα ποιεῖν, 20 οὐ γεννήτορα δὲ, τὸ δὲ Πνεῦμα μήτε προβολέα μήτε γεννήτορα, οὐκ εἰδὼς, δτι, εἰ καὶ ἄμφω δεῖ μὴ μετέχειν τῶν ἐν τῷ πατρὶ προσόντων ὑποστατικῶν δπωςοῦν, εἴπερ ἔξαρχεῖ τῷ Πνεύματι πρὸς τὴν κατὰ φύσιν ἐνότητα ἢ τῶν θεοπρεπῶν κοινωνία· τὰ γάρ θεοπρεπῆ πάντα τῇ δλῃ θεαρχίᾳ πρόσεστι κατὰ τὸν θεοτελῆ λόγον, ώς ιερός 25 φησι Διονύσιος, καίτοι μήτε γεννῶντι μήτε προβάλλοντι· ἢ εἰ γε δεῖ διὰ τὴν ἀναγκαίαν κοινωνίαν τῆς φύσεως καὶ τίνος μετέχειν

5. κάκεῖνο Μ: κάκεῖνο Δ 21. εἰ Μ: ἢ Δ 24-25. ιερός φησι Μ: ιερός φησὶ Δ 25. προβάλλοντι Μ: προβάλλοντι Δ

τῶν μὴ κοινῶν ὀπότερον οὐκ ἀντίκειται, δεήσει, καθάπερ τῷ υἱῷ τῆς πνεύσεως μέτεστιν ὡς μὴ ἀντικειμένης αὐτῷ, οὗτῳ καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς γεννήσεως ὡς μὴ ἀντικειμένης αὐτῷ μετέχειν." Άλλως γάρ ἐν γε ταῖς κοινότησι θάτερον τῶν προαγομένων προσώπων ὑπερέξει θατέρου, καὶ ὁ τῆς ισότητος αὐτῆς οἰχήσεται λόγος. 5

Εἰ δὲ ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς τάξεως ἐπάξει τις τὸν λόγον, τῷ προηγεῖσθαι λέγων τὴν γέννησιν τῆς προβολῆς καὶ διὰ τοῦτο προϋφίστασθαι τὸν υἱὸν, εἴτα τὸ Πνεῦμα, κάντευθεν ἀδυνάτως ἔχειν τὸ Πνεῦμα κοινωνεῖν τῆς γεννητικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ ταῦτα βλάσφημα ἀπέδειχθεντα καὶ αἱρετικῶν φρονήματα. Τούναντίον δὲ 10 μᾶλλον ἀπέδειξαν οἱ θεολόγοι ταῖς σφῶν αὐτῶν χρήσεσιν, ἃς φθάσαντες ἔξεθήκαμεν, δτι συνημμένως καὶ ἔχομένως καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ πρόειστο τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον, οὐχ ὑστερίζον κατὰ τὴν ὕπαρξιν, ἦν ἐκ τοῦ πατρὸς ἔχουσι δῆλον δτι, ὡς ποτὲ τὸν υἱὸν δίχα τοῦ Πνεύματος νοηθῆναι· κάντευθεν ἀνάγκη ἦν, εἰπερ ἔκοινώνει 15 τῆς πνεύσεως ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ, τῷ μὴ ἀντικεῖσθαι τῇ γεννήσει κοινωνεῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς γεννήσεως τῷ μὴ ἀντικεῖσθαι τῇ πνεύσει, ἵν' εἴη θεὸς Ἰσος τὸ Πνεῦμα θεῷ τῷ υἱῷ καὶ πατρὶ, καὶ ὁ υἱὸς Ἰσος θεὸς θεῷ τῷ πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι, ὡς προϊὼν καὶ αὐτὸς ἀξιοῦ, εἰ καὶ μὴ πρὸς τοῦτο συντείνει αὐτῷ τὰ λεγόμενα. 20

Εἰ δὲ συναίτιον τὸ Πνεῦμα τῷ πατρὶ ἐν τῇ τοῦ υἱοῦ γεννήσει ἀσεβὲς ἀν εἴη λέγειν, καὶ τὸ συναίτιον λέγειν τὸν υἱὸν ἐν τῇ τοῦ Πνεύματος προβολῇ τοιοῦτον δήπου.

Ο δὲ θεολογικὸς λόγος οὐ πατρότητα καὶ πνεῦσιν παραδίδωσι τὰ διαχρίνοντα τὰς θείας ὑποστάσεις, ὡςτε τῇ πατρότητι διακρίνεσθαι τοῦ υἱοῦ τὸν πατέρα, εἴτα τῇ πατρότητι καὶ πνεύσει τοῦ Πνεύματος· οὐ γάρ εὔσεβὲς ἔδοξε τοῖς θεολόγοις ταῦτα διακεκριμένα νοεῖν ἐν τῷ πατρὶ. Μᾶλλον μὲν οὖν εὔσεβὲς, ἵνα τὸ μοναδικὸν τῆς αἰτίας εἰλικρινῶς κηρύττηται, καὶ μίαν γονιμότητα δεῖν

1. ὀπότερον Δ: ὁ πότερον Μ 6. τις Μ: τὶς Δ 29. εἰλικρινῶς Μ: εἰλικρινῶς Δ

νοεῖν ἐν τῷ πατρὶ, ως μίαν ἀρχὴν αὐτὸν ὅντα, τῇ πρὸς τὰ προϊόντα διαθέσει διχαζόμενον, ως δεδήλωται.

Δεῖ γάρ πάντοθεν τὴν δυαρχίαν ἔκκλινειν. Διὰ τοῦτο καὶ διατάξιος Διονύσιος ὑπερούσιον γονιμότητα εἰρηκε τὸν πατέρα, διότι
5 ἔξηγούμενος ὁ σοφὸς Μάξιμος λέγει Γονιμότητὰ φησι τὴν πατρι-
κὴν ὑπὲρ ἔννοιαν πρόδοσον εἰς ἔχρανσιν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ἀγίου
Πνεύματος. Καὶ τῶν ἄλλων διδασκάλων ὁ μὲν πηγαίαν θεότητα
καὶ θεογόνον, ὁ δὲ καρπογόνον, ὁ δὲ αἰτίαν, ὁ δὲ ρίζαν, ὁ δὲ ἀρ-
χὴν, ὁ δὲ ἄλλο τι τῶν ισαδυνάμων λέγει τὸν πατέρα.

10 Διακρίνεσθαι δέ φασι τὰ θεῖα πρόσωπα, τὸν πατέρα μὲν τῶν
ἔξι αὐτοῦ τῇ κατὰ τὸ αἴτιον καὶ αἰτιατὸν διαφορᾷ, τὰ δὲ ἔξι αὐτοῦ
ἄλληλων τῷ τρόπῳ τῆς σφῶν αὐτῶν ὑπάρξεως, ἥτοι τῷ λόγῳ
τῆς ἐκατέσου αἰτίας, τῷ γεννητῷ δῆλον δτι καὶ ἐκπορευτῷ. Ἐπὶ
15 τῶν ἡμετέρων γάρ ὅρων, φησὶν, ιστάμενοι τὸ ἀγέννητον εἰςάγο-
μεν καὶ τὸ γεννητὸν καὶ τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, ως
πού φησιν αὐτὸς ὁ Θεολόγος. Ταῦτ' οὖν εἰσιν ἀ παραδίδωσιν ὁ
θεολογικὸς λόγος· ἀ δέ φησιν οὗτος οὐδαμῶς. "Οτι δ' ἄνευ τῶν
ἰδιοτήτων πάντα τὰ ἄλλα κοινὰ τοῖς τρισὶ καὶ λίαν ἀληθὲς καὶ
παραδεδομένον κοινῇ καὶ παρὰ πάντων διμολογούμενον. Ἐξῆς
20 δέ φησι

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Αὐτὰ μὲν γάρ, ἥτοι πατρότης καὶ πατρότης ἀμα καὶ πνεῦσις,
καὶ δσα παρέπεται τῇ πατρότητι καὶ αὖ πάλιν πατρότητί τε καὶ
πνεύσει, σχέσεις εἰσὶ μόνον, οὐ τελειότητες, ωςπερ καὶ ἡ οὐέτης
25 καὶ ἡ ἐν τῷ Πνεύματι πνεῦσις.

2. διχαζόμενον ἔγραψα: διχαζομένων ΔΜ 5. γονιμότητά
ἔγραψα: γονιμότητα Μ: γονιμώτητα Δ φησι ἔγραψα: φησὶ ΔΜ

6. ὑπὲρ ἔννοιαν Μ: ὑπερέννοιαν Δ 9. τι Μ: τὶ Δ

17. δέ φησιν Μ: δὲ φησὶν Δ οὗτος ἔγραψα: οὗτως ΔΜ

23 - 24. πατρότητί τε καὶ πνεύσει ἔγραψα κατὰ σ. 116, 1: πα-
τρότης τε καὶ πνεῦσις ΔΜ

ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ

Πρὸς δὲ φαμεν, δτὶ πατρότης καὶ πνεύσις ἐν τῷ πατρὶ ἔατέον γάρ τὴν πατρότητος ἄλογον ἐπαναδίπλωσιν· οὐ σχέσεις μόνον εἰσὶν, ἀλλὰ καὶ τινα τελειοτάτην ἔχουσι τάξιν. Σχέσεις γάρ εἰσιν ως ἀναφοραῖ. Ως δὲ προσώπου συστατικαὶ καὶ τελειότητές πώς 5 εἰσιν οὐ τῆς φύσεως, ἀλλὰ τοῦ κατ' αὐτὰς ὑφισταμένου προσώπου καὶ ὡςπερ εἶδος ἀτομικόν.

Εἰ δὲ ἔξ ἀμφοῖν τὸ πατρικὸν ὑφίσταται πρόσωπον, ἐκάτερον δὲ τῶν προαγομένων ἐκ μιᾶς τῆς ἀντικειμένης, θαυμαστὸν μὲν ὑπερφυῶς, ἀλλὰ τῆς πίστεώς ἐστιν ὑπόθεσις, ἦν μετ' εὐλαβείας 10 ἀποδέχεσθαι χρή, οὐ λόγῳ ταύτην ἀνθρωπίνῳ διορθουμένους παρανομεῖν εἰς τὰ μέγιστα, καὶ ἵνα μόνον ἐν εἴπωμεν μόνον ὑποστατικὸν τοῦ πατρὸς, τὴν πατρότητα, καὶ οὗτῳ τὴν προβολὴν ἢ τὴν πνεύσιν κοινοποιήσωμεν τῷ υἱῷ, ἐπειζοδιῶδές τι καὶ παρέλκον αὐτὴν ἀποφαίνειν. Ὅπου γε οὐδὲ τοὺς διδασκάλους εύρισκομεν διαχειρί- 15 μένως καὶ ως δύο ταῦτα νοοῦντας ἐν τῷ πατρὶ, ἀλλ' ως μίαν ὑποστατικὴν ἴδιότητα ἢ προσωπικὴν τελειότητα ἀποδιδόντας αὐτῷ τὴν πατρότητα ἢ τὴν καρπογονίαν ἢ τὴν θεογονίαν ἢ τὴν αἴτιαν ἢ τι τῶν λοιπῶν. Οὐδὲ γάρ εἰκῇ Γρηγόριος τὸ Πατὴρ ὄνομα εἰς γεννήτορα ἀνέπτυξε καὶ προβολέα. Ἐν μὲν γάρ τῇ πρὸς τὸν 20 υἱὸν παραθέσει δηλοῖ τὸν γεννῶντα· δταν δὲ ἀπλῶς λέγηται πατὴρ, ως αἴτιον, φησὶ, τῆς ἐν τῷ υἱῷ καὶ Πνεύματι θεωρουμένης θεότητος ἐκλαμβάνεται· διὸ τοῦτο καὶ μόνος πατὴρ, ἥτοι μόνος αἴτιος καὶ σύ μετὰ συζυγίας. Ως τοίνυν ὑφιστῶσαι τὸ πατρικὸν πρόσωπον πατρότης καὶ προβολὴ, ἀ δὴ κοινῶς αὕθις ὑπὸ τῷ τῆς 25

2. ὁ φαμεν Μ: ὁ φαμὲν Δ 4. τελειοτάτην Μ: τελειοτάτων Δ γάρ εἰσιν Μ: γὰρ εἰσὶν Δ 5-6. πώς εἰσιν Μ: πως εἰσὶν Δ 10. πίστεώς ἐστιν Μ: πίστεως ἐστὶν Δ 11. διορθουμένους Μ: διωρθουμένους Δ 14. ἐπειζοδιῶδές τι Μ: ἐπειζοδιῶδες τι Δ 21. λέγηται Μ: λέγεται Δ

πατρότητος, ἡ, εἰ βούλει γε, τῷ τῆς ἀγεννησίας δύναματι τὸ πατρικὸν χαρακτηρίζουσι πρόσωπον, καὶ τελειότητές εἰσι τοῦ πατρικοῦ τρόπον τινά· οὐ γάρ μόνον τῆς φύσεως τελειότης ἡ ἐστιν ἀπλῶς δτιοῦν, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑποστάσεως ἡ ἐστι τόδε τι· διὸ καὶ 5 ιδιότητας οἱ διδάσκαλοι τὰς μὲν τῆς θείας καλοῦσι φύσεως, τὰς δὲ ἔκάστης τῶν ὑποστάσεων. Ός γοῦν τελειότητές τινες οὖσαι αἱ ὑποστατικαὶ ιδιότητες, ἡ εἰστι συστατικαὶ προσώπων καὶ ἀρχαὶ τῶν ἐνεργειῶν, εἰσὶ καὶ τῶν δυνάμεων καὶ προόδων ἔτι, εἴτε τῶν ἐνεργητικῶν εἴτε τῶν παθητικῶν νοούμενων. Καὶ οὕτως, εἰ τὸ 10 πατρικὸν ὑφίστησι πρόσωπον ἐν τῷ ἀκοινωνήτῳ εἶναι ἡ θεογονία καὶ ἡ πατρότης καὶ ἡ τῆς θεότητος ἀρχὴ καὶ τὸ αἴτιον καὶ ὁ τι βούλοιτο τις τῶν τοιουτοτρόπων, ὃν ἔκαστον σαφηνείας ἔνεκα εἰς πατρότητα καὶ πνεύμσιν διαιροῦμεν, τὰς εἰδικῶς λεγομένας διὰ τὰ προαγόμενα, ἡ δὲ ὑποστατικὴ ιδιότης ἀρχὴ τῶν τοῦ προσώπου 15 ἐνεργειῶν ἐστι καὶ δυνάμεων, ἡ τοιάδε πρόσωπόν ἐστι, ἐκείνης οὔσης ἀκοινωνήτου, καὶ ταῦτα πάντα ἀκοινώνητα εἶναι χρή.

Καὶ τῶν μὲν ιδιοτήτων τῆς φύσεως κοινωνουμένων τοῖς ἐκ πατρὸς, ἀσταθές ἐστιν εἰπεῖν, δτι τῷ τρόπῳ διενήνοχε μόνον καὶ τῷ μὲν πατρὶ πηγαίως καὶ ἀνακιτίως καὶ τὰ τοιαῦτα ἀγαθότης 20 γάρ καὶ σοφία καὶ δημιουργικὴ δύναμις καὶ τὰ τοιαῦτα ἐν εἰσιν ἀριθμῷ ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι μετὰ ταύτης μέντοι τῆς εἰρημένης διαφορᾶς, δτι ἐκεῖθέν εἰσιν αὐτοῖς συμφυῶς· τῶν δὲ τῆς ὑποστάσεως ιδίων ἀκοινωνήτως ὄντων ἐν τῷ πατρὶ, κόμπος ἄλλος καὶ κτύπος μόνον ἐκεῖνα πάντα τὰ ρήματα, δσα συμφορῆσας ἐκτέθεικεν. "Ἐνθεν τοι καὶ ως ἐληλεγμένα καὶ τοῖς πρόσθεν εἰρημένοις ἐατέον νήμιν ἐστιν αὐτὰ, συντομίας φρεστίζουσιν.

1. εἰ ἔγραψα: καὶ ΔΜ
εἰσὶ Δ	2. τελειότητές εἰσι Μ: τελειότητες
τινὲς Δ
4. ἐστι Μ: ἐστι Δ	6. τελειότητές τινες Μ: τελειότητες
τινὲς Δ
18. ἀσταθές ἐστιν Μ: ἀσταθὲς ἐστὶν Δ	20. ἐν εἰσιν Μ:
ἐν εἰσὶν Δ
22. ἐκεῖθέν εἰσιν Μ: ἐκεῖθεν εἰσὶν Δ	25. ἐκτέθεικεν Μ: ἐκθηκεν Δ
ἔνθεν Μ: ἔνθέν Δ	26. ἐστιν Μ: ἐστὶν Δ

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Παράγων τοίνυν ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν δίδωσιν, αὐτῷ τὴν θείαν ούσιαν καὶ δσαι περ αὐτῆς τελειότητες, ὡςτε καὶ τὴν γεννητικὴν καὶ τὴν προβλητικὴν ἄμα δύναμιν. Τῆς γάρ αὐτῆς ούσιας τὰ πρόσωπα καὶ τὰς αὐτὰς ἔχει δηπουθεν τελειότητας.

5

ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ

Ὑπέρευγε. Καὶ πῶς, ὡς θαυμάσιε, γεννητικὸν ἄρα καὶ προβλητικὸν τὸ πρόσωπον τοῦ υἱοῦ ἢ τοῦ ἀγίου Πνεύματος; Ἡ ἔσται τι γεννητικὴν δύναμιν ἔχον οὐ γεννητικὸν ἢ γεννητικὸν τι ἔσται ἐν τοῖς θείοις, γεννῶν δὲ οὐδέποτε; Ἀλλὰ ψεῦδός ἔστι τὸ καθόλου. 10 Δίδωσι μέντοι τὴν θείαν ούσιαν αὐτὴν ὁ πατὴρ καὶ δσαι τῆς φύσεως τελειότητες, οὐ μὴν τὴν γεννητικὴν ἢ προβλητικὴν δύναμιν οὐ γάρ τε φύσεως ἀπλῶς εἰσι τελειότητες, ἀλλὰ τοῦ πατρικοῦ προσώπου ως ἴδιότης αὐτοῦ· διὸ καὶ ἀκοινωνήτως εἰσὶν ἐν τῷ πατρὶ, ως δέδειχται. Τὰ γάρ θεοπρεπῆ μόνον δλῃ τῇ θεαρχίᾳ 15 πρόσεστι, καὶ τὰ δλῃ τῇ θεαρχίᾳ πρέποντα ταῦτ' ἀν εἶεν αἱ θεοπρεπεῖς τελειότητες. Ὅσα δὲ αὖ μὴ δλῃ θεαρχίᾳ πρόσεστι προσωπικαὶ εἰσὶν ἴδιότητες· καὶ ἀπερ ἴδιως ἐν πρέπει προσώπῳ, οὐχ ἀν τῆς φύσεως λέγοιντο τελειότητες, ἐπεὶ τὰ θεῖα πρόσωπα πάντα αὗτη διαλαμβάνει, ἀλλὰ μᾶλλον ως ἐν τῷ προσώπῳ εἰσὶν ἔκείνω, 20 καὶ οὕτως ἀν εἶεν μᾶλλον προσωπικαὶ.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἄλλὰ μὴν, δθ' ὁ υἱὸς παρήγετο ἐκ πατρὸς [ὡς πατρὸς], οὐ νοεῖται τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐκ τοῦ πατρὸς ως προβολέως παρά-

3. περ ἔγραψε κατὰ σ. 117, 5: πως ΔΜ 7. ἄρα ἔγραψε: ἄρα ΔΜ
 9 (δίς). τι M: τὶ Δ 10. ψεῦδός ἔστι M: ψεῦδος ἔστι Δ
 17. πρόσεστι M: πρόσεστι Δ 17 - 18. προσωπικαὶ εἰσὶν M:
 προσωπικαὶ εἰσὶν Δ 23. ως πατρὸς σ. 117, 10: λείπουσι ΔΜ

γεσθαι· προεπινοεῖται γάρ ὁ πατὴρ ή πατὴρ τοῦ προβολέως ή προβολεὺς, ως ἐλέγετο.

ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ

'Αλλὰ τούναντίον ἀπέδειξεν ὁ λόγος, δτι, τοῦ υἱοῦ προϊόντος
 5 ἐκ τοῦ πατρὸς, η̄ γεννήτωρ ἐστὶν ὁ πατὴρ, ἥμα καὶ τὸ Πνεύμα τὸ
 ἄγιον ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς ως προβολέως πρόβεισι. Καὶ ἐν τῷ
 πατρὶ μὲν ὁ γεννήτωρ οὐ προεπινοεῖται η̄ ἐν πατρὶ, ἀλλὰ διότι
 τὸν υἱὸν τοῦ Πνεύματος προεπινοοῦμεν ἐκ τῆς τῶν δνομάτων ἀκο-
 λουθίας, τοῦ πατρικοῦ τε καὶ υἱικοῦ, συνελκομένης τῆς γενικῆς τοῦ
 10 πατρὸς σημασίας, η̄ σημαίνει τὸν αἴτιον, εἰς τὴν εἰδικὴν, η̄ βού-
 λεται τὸν γεννῶντα. 'Ἐντεῦθεν καὶ τὸν γεννήτορα τοῦ προβολέως
 προεπινοοῦμεν. Δεῖ γάρ ὃ πρὸς τὸ ἐπινοούμενον ὁ πατὴρ πρόβει-
 πον ἀναφέρεται, τοῦτο καὶ ἐν τῷ πατρὶ προεπινοεῖν ήμᾶς τοῦ ὃ
 πρὸς τὸ λοιπὸν ἀναφέρεται, ως ἀν οἰκείως πάντα ἀποδιδοῖτο καν
 15 ταῖς προεπινοίαις αὐταῖς. Καὶ μηδὲν ἀπῆδον ταῖς ἴδιότησι τῶν
 προσώπων συμβαίνει διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὰ ἥμα ὅντα καὶ προϊ-
 ὄντα νοεῖν ἥμα καὶ λέγειν, ἀλλ' ἐφεξῆς, δς ἐστιν ὁ τρόπος τῆς
 ήμετέρας νοήσεως, οὐ διὰ τὸ τὴν γεννητικὴν δύναμιν φθάνειν ἐν τῷ
 πατρὶ τελειουμένην τῷ ἔργῳ πρὸιν ἀν ἐν αὐτῷ καὶ η̄ προβλητικὴ
 20 ἔργῳ τελειώθῃ. "Ο δὲ πέπονθε θαυμάσιον οἶον· προεπινοεῖ γάρ ἐι
 πατρὶ τὴν πατρότητα τῆς προβολῆς, ως καὶ ἐν πατρὶ τῷ προτέρῳ
 καὶ ὑστέρῳ διακρινομένας δήπου, καὶ τάξει τὴν μὲν προηγεῖσθαι,
 τὴν δ' ἐπιγίνεσθαι πιστεύει ἀκολούθως τῇ τάξει τῶν δυνάμεων
 καὶ τῶν ἐνεργειῶν κατ' αὐτὸν, δπερ ἔξεβαλλεν αὐτὸν εἰς τὸ μηδὲ
 25 ἥμα εἶναι πατρότητα καὶ προβολὴν ἀποραίνεσθαι διὰ τὸ μὴ εύ-
 σεβῶς ἔκεινο τιθέναι· οὖ τέ γένοιτ' ἀν χεῖρον; ὃ δὴ σύμφωνα
 καὶ τὸ "Οτε παρήγετο ὁ υἱὸς καὶ τὰ τοιαῦτα, εύσεβέσιν ἀκοαῖς
 οὐ φορητά. Καὶ γάρ καὶ ὁ Θεῖος ἐν θεολόγοις Γρηγόριος, βιασθεὶς

10. η̄ ἔγραψα: η̄ ΔΜ 14. κάν M: κάν Δ 17. δς ἐστιν M:
 δς ἐστὶν Δ

ἀποχρίνασθαι πρὸς τὰς τῶν αἱρετικῶν ἐρωτήσεις, ως ἐν τῷ α' διέξεισι τῶν περὶ οὐίου, πότε γεγένηται ὁ οὐίος καὶ πότε τὸ Πνεῦμα ἐκπεπόρευται πυνθανομένων, ὑπὲρ τοῦ πότε ἀπεκρίνατο. Εἰ δὲ δεῖ τι καὶ νεανικῶς εἰπεῖν, ἔφη "Οτε ὁ πατὴρ οὐ γεγένηται καὶ "Οτε ὁ πατὴρ οὐκ ἐκπεπόρευται, ἀλλὰ γεγένηται ὑπὲρ χρόνου καὶ 5 ὑπὲρ λόγου. Εἴθ', ὡςπερ τὸν λόγον ἀποδιορθούμενος, ὅμολογεῖ βεβιάσθαι. Τὸ γὰρ "Οτε φησί καὶ πρὸ τοῦδε καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ἀπ' ἀρχῆς οὐκ ἄχρουα, καν δὲ μάλιστα βιαζώμεθα.

Εἰ οὖν ἐκεῖνος ὁ τοιοῦτος καὶ τηλικοῦτος θεολόγος τῷ "Οτε χρησάμενος, καὶ ταῦτα μεθ' ἑτέρων, μεθ' ὧν ἐπὶ πλέον ἀναίρεσιν δηλοῖ 10 ἡ θέσιν, οὐδὲ οὕτω θαρρεῖ πόρρω τυγχάνειν αἰτίας, ἐν τῇ τοῦ ὑπὲρ χρόνου παραστάσει χρονικὴν ἔμφασιν εἰςαγαγών, ὁ παρὼν οὗτος θεολόγος τίνι θαρρῶν τῷ "Οτε παρήγετο ὁ οὐίος καὶ τῷ "Οτε ὁ πατὴρ παράγει τὸ Πνεῦμα καὶ τῷ Πρότερον ὁ πατὴρ παράγει τὸν οὐίον τοῦ Πνεύματος ἐχρήσατο, ἀσαφέστατα τὰς ἀἰδίους καὶ 15 ὑπερχρόνους ἐκείνας προόδους ἐν χρόνῳ γίνεσθαι παριστάνουσιν; Ἡ τίς αὐτὸν ἐξαιρήσεται λόγος τοῦ δεινοῦ τούτου ἀσεβήματος, χρονικὰς τὰς θείας προόδους, τὴν γέννησιν δῆλα δὴ καὶ τὴν ἐκπόρευσιν οἵς λέγει τιθέμενος;

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

20

Οὐχοῦν καὶ ὁ οὐίος, 8θ' ὁ πατὴρ ως προβολεὺς παράγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον, τὴν αὐτὴν ἔχων παρὰ [τοῦ] πατρὸς διὰ γεννήσεως δύναμιν, τὴν προβλητικὴν δῆλα δὴ, συνεπιγοηθήσεται τῷ πατρὶ πρὸς τὴν τοῦ Πνεύματος πρόσοδον, μίαν οὖσαν ἐκ πατρὸς δι' οὐίου δῆλα δὴ μιᾶ δυνάμει τε καὶ ἀρχῇ, τῇ ἐν πατρὶ καὶ οὐίῳ. 25

6. βεβιάσθαι ἔγραψα: βεβιάσθαι ΔΜ	8. ἀπ' ἀρχῆς ἔγραψα:
ἀπαρχῆς ΔΜ	βιαζώμεθα Δ: βιαζόμεθα Μ
κατὰ σ. 118, 3: σχέσιν ΔΜ	22. ἔχων ἔγραψα
λείπει ΔΜ	τοῦ προσέθηκα κατὰ σ. 118, 3:
24. πρὸς Μ: πρὸ Δ	

ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ

Καὶ τις ἀνάγκη τούτῳ ποιεῖν; Οὔτε γάρ χρόνος ἔχει μεσιτεύει, οὔτε ἡν φησι προβλητικὴν δύναμιν κοινοποιεῖσθαι τῷ οὐρὶ δυνατὸν ἔστι, τῆς ἰδιότητος οὖσαν τοῦ πατρὸς, ἥδη διὰ τῶν ἀγίων ἀποδέδεικται. "Οθεν καὶ τὸ Δι' υἱοῦ διαπέπτωκεν αὐτῷ. Οὐ γάρ δύναται δηλουν τὴν ἐν πατρὶ καὶ οὐρὶ μίαν ἀρχὴν αἰτίαν τῆς προδού τοῦ Πνεύματος.

Πῶς γάρ ἐπειδὴ οὔτε συναίτιος ὁ οὐρὸς εὑρίσκεται καὶ συμπροσολεὺς ἢ προσολεὺς τε καὶ αἴτιος, οὔτ' ἀνάγκη τις ἀνωτέρα συναλοιφῆς ἢ δυαρχίας καὶ τῶν ἄλλων δεινῶν τῶν συνεζευγμένων τῷ δόγματι; "Ωστε ἄλλο τι βούλεται τὸ Δι' υἱοῦ, οὐ τὴν αἰτίαν δηλουν. Τι ἔτι;

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Μιᾶς δῆλα δὴ δυνάμει τε καὶ ἀρχῇ, τῇ ἐν πατρὶ καὶ οὐρὶ, ἐν μὲν 15 ἔκείνῳ πηγαίως οὖσῃ καὶ ἀνάρχως καὶ μὴ παρ' ἄλλου, ἐν δὲ τῷ οὐρὶ διδομένῃ διὰ γεννήσεως ἐκ πατρὸς, ως ἐξ ἀρχῆς ἀνάρχου καὶ πηγῆς καὶ αἰτίας, ἐξ ἣς ἐκάτερον πρόεισιν, οὐρὸς τε καὶ Πνεῦμα ἀγιον.

ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ

Πάντα μὲν οὖν τὰ κοινὰ πατρὶ καὶ οὐρὶ κοινὰ καὶ τῷ Πνεύματι. Καὶ κοινὸν πατρὶ καὶ οὐρὶ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι τὸ μὴ γεγονέναι καὶ ἡ θεότης, οὐρὶ δὲ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς εἶναι· ἦν δ' ἀν κοινὸν τῷ οὐρὶ τὸ προβάλλειν, εἰ ἦν καὶ τῷ Πνεύματι. Οὐκ ἔστι δὲ, ἀλλ' ἰδιον τῷ πατρὶ τὰ δὲ ἰδια ἀκοινώνητα.

2. τις Μ: τις Δ ποιεῖν ἔγραψε: ποιεῖ ΔΜ 3. ἦν φησι Μ: ἦν φησι Δ 3-4. δυνατόν ἔστι Μ: δυνατὸν ἔστι Δ 9 τις Μ: τις Δ 12. Τί Μ: τὶ Δ

"Ωστε ούδεν αύτῷ λυσιτελεῖ διορισμὸς οὗτος τῶν κοινῶν πλὴν κόμπου μόνον πρὸς ἔξαπάτην τῶν ἀπλουστέρων.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

"Ωστε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰκότως ἐκ πατρὸς ἐκπορεύεσθαι λέγεται δι' υἱοῦ κατὰ τὴν συνεπτυγμένην θεολογίαν. 5

ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ

Καὶ πῶς συνεπτυγμένη θεολογία τὸ Δι' υἱοῦ; Ἐνεπτύχθη γὰρ ὑπὸ Λατίνων τῷ Ἐξ υἱοῦ, εἴπερ οἱ Λατίνοι, εὐθυνόμενοι ἐν τῷ Καὶ ἐξ υἱοῦ, ἐπὶ τὸ Δι' υἱοῦ καταφεύγουσι, καὶ τοῦτο ἀπολογίαν ποιοῦνται τοῦ δόγματος. 10

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ποίαν μέν τινα καὶ ταύτην καὶ πῶς ἔχουσαν οὐ χρεία λέγειν ἐν τῷ παρόντι, καὶ διπλας παρεξηγοῦνται τῷ Δι' υἱοῦ. Ἄλλ' ἀρκεῖ τοσοῦτον ἐνταῦθα λέγειν, ὅτι ὡς ἐπὶ σαφέστερον τὸ Δι' υἱοῦ καὶ γνωριμώτερον καταφεύγουσι καὶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένον. 15

ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ

"Η ἔξεστί σοι λέγειν & βούλει καὶ τὰ ἀνεπτυγμένα συνεπτυγμένα καλεῖν, ἐπειδὸν βουληθῆς, καὶ τούναντίον αὖ; Ἄλλ' ἀρκεῖ ήμιν ὁ Κύριλλος δεῖξαι ποῦ τὸ συνεπτυγμένον μᾶλλόν ἐστιν ἐνθα λέγει Τὸ οὐσιωδῶς ἐξ ἀμφοῖν ἦ ἐκ πατρὸς δι' υἱοῦ προχεόμενον 20

7. τὸ ἔγραψα: τῷ ΔΜ 14 ἐπὶ σαφέστερον ἔγραψα: ἐπισαφέστερον ΔΜ 15. γνωριμώτερον ἔγραψα: γνωριμότερον ΔΜ

18. βουληθῆς Μ: βουληθεὶς Δ 19. μᾶλλον ἐστιν Μ: μᾶλλον ἐστιν Δ

Πνεῦμα. Ἡ δὲ Κύριλλος ἡγνόησεν, ἀντὶ τοῦ ἀναπτύσσειν μᾶλλον συμπτύσσων, ἢ ἄλλως δεῖ ἔχειν τὸ Δι' υἱοῦ πρὸς τὸ Ἐξ ἀμφοῖν ἢ τὸ καὶ Ἐξ υἱοῦ ἐν τῷ λόγῳ περὶ τῆς ἀἰδίου προόδου τοῦ Πνεύματος καθ' ὑμᾶς, καὶ ἄλλως ἐν τε περὶ τῆς τοῦ Πνεύματος μεθέξεως ἐκ πατρὸς δι' υἱοῦ γενομένης, περὶ ἣς καὶ ἔκει Κύριλλος πραγματεύεται, τὸ γε εἰς τὸν τοῦ σωφεστέρου καὶ ἀσφεστέρου λόγον. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰς τοσοῦτον.

Πῶς δὲ καὶ οὐ λέγεται ποτε δι' υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι ἀπλῶς, ὡςπερ καὶ δι' υἱοῦ γεγεννῆσθαι τὰ ὅντα λέγεται; Ἡ δῆλον ὅτι 10 ἔκει μὲν εὔσεβες ἔστι λέγειν μίαν εἶναι δύναμιν δημιουργικὴν ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ χώρᾳ ἔχει ὁ διορισμὸς ἔκεινος. Καὶ κοινοποιεῖται μὲν ἡ δύναμις τῷ υἱῷ, κοινοποιεῖται δὲ δι' αὐτὸν καὶ τῷ Πνεύματι, καὶ διὰ τοῦτο ἐκ πατρὸς δημιουργηθῆναι λέγεται ἡ κτίσις καὶ ἐξ υἱοῦ καὶ ἐκ πατρὸς δι' υἱοῦ ἐν Πνεύματι καὶ ἔκκαστον 15 τῶν τριῶν προσώπων δημιουργὸς καὶ ἀμα εἰς πάντων δημιουργὸς, καὶ οὐδὲ ἐκ μόνου τοῦ πατρὸς ἔχει χώραν λέγειν εἶναι τὴν κτίσιν διὰ τὸ τὴν δύναμιν τοῦ δημιουργεῖν οὐχ ἡ πατρὶ προσήκειν τῷ πατρὶ, ἀλλ᾽ ἡ θεῷ. εἰς δὲ θεὸς ἡ Τριάς· ἐνταῦθα δὲ οὐχ οἷόν τε λέγεσθαι μίαν δύναμιν προβλητικὴν ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ, μὴ κοινὴν οὖσαν καὶ τῷ Πνεύματι· εἴη γάρ δὲν αὐτὸν ἔτέρας οὖσας, λειπόμενον τῆς κοινῆς δυνάμεως. Καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν δεινὸν ἐκ μόνου τοῦ πατρὸς λέγειν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐπειδὴ τὸ προβάλλειν ὡςπερ καὶ τὸ γεννᾶν τῷ πατρὶ μόνῳ προσήκει ἡ ἀγεννήτω καὶ θεογόνῳ καὶ ἀρχῇ καὶ εἰ τι τοιοῦτον· οὐ γάρ εἰς αἴτιος, ἡ 20 Τριάς ἔνδον, ἐν τῇ θεότητι δῆλα δὴ ὡς εἰς δημιουργὸς τῆς κτίσεως. Διὰ τοῦτο εἰς αἴτιος, ὁ πατήρ μόνος· οὐ γάρ μετὰ συζυγίας κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. Ἀλλ' οὗτος τὴν ἐναντίαν δήπου τοῖς ἀγίοις φερόμενος

9. Ἡ ἔγραψε: ἡ ΔΜ ὅτι Μ: ὅτι Δ 10. εὔσεβες ἔστι Μ:
εύσεβες ἔστι Δ 15. πάντων ἔγραψε: πάντα ΔΜ 23. γεννᾶν Μ:
γεννᾶν Δ ἡ ἔγραψε: ἡ ΔΜ

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ούδε γάρ ἐκ μόνου πατρὸς, ἵνα μὴ νομίζοιτο δὲ υἱὸς αὐτῷ ἀνόμοιος, μὴ τὰς αὐτὰς ἔχων τελειότητας τῷ πατρὶ καὶ διὰ τοῦτο μηδ' ὅμοιος, δπερ οὐδαμῶς ἀπέστεκε τῇ τοῦ Ἀρείου αἵρεσι, τὸν υἱὸν ἀλλοτριούσῃ τῆς θείας φύσεως τοῦ πατρὸς.

5

ΑΙΓΑΛΙΑΝΟΣ

'Αλλ' ὁ τὸν υἱὸν ἀλλοτρίου μόνον τῆς θείας δὲ Ἀρείος φύσεως, ἀλλὰ καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Μακεδόνιος δὲ οὐδὲν ἦτον αἱρετικὸς ἢ δὲ Ἀρείος, περὶ τοῦ Πνεύματος μόνου τοῦτο νοσῶν. Εἰπερ οὖν ημεῖς Ἀρειανοὶ καὶ συγχωροῦντες τῷ υἱῷ τὰς τοῦ πατρὸς τελειότητας, ἃς Ἰσως καὶ φυσικὰς εἶναι πιστεύεις, σοὶ πάντως οὐχ ὑπολείπεται λόγος ὡς διαδράσεις τὴν Μακεδονίου μαγίαν. 'Αλλ' ήμεν, εὐλόγους ἀποδιδοῦσι τοὺς περὶ τούτου λόγους καὶ τῶν ἀγίων χυρούμενους, ἔνεστι ρᾳδίως τὸ ἔγχλημα διαλύσασθαι. Σὺ δὲ, τοιαύτη θέσει ἐνισχημένος καὶ οὗτως ἔχειν οἴδμενος, ὡς 15 ὑποτίθης τοὺς λόγους, οὐχ οἶδε τε ἔσῃ ποτὲ τὸν μακεδονισμὸν ἐκφυγεῖν.

Αὐτὸς γάρ ἀπεφήνατο πρότερον, ὡς, ὃν αἱ δυνάμεις διάφοροι, καὶ αὐτὰ ἀν εἰεν ταῖς οὐσίαις διάφορα. Εἰ οὖν ὄντως οἴει δεῖν προσεῖναι τῷ υἱῷ τὰς δυνάμεις καὶ τελειότητας τοῦ πατρὸς, πᾶσα 20 ἀνάγκη προσεῖναι καὶ τῷ Πνεύματι. Είτα ἔσται δὲ υἱὸς γεννητικὸς καὶ προβλητικὸς, δμοίως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα γεννητικὸν καὶ προβλητικὸν, καν εἰ μὴ εἰκῇ γεννῶν ἐκάτερον καὶ προβάλλον.

Εἰ δὲ ὁ υἱὸς ἐνεργήσει κατὰ τὴν ἐκατέρων, τὸ δὲ Πνεῦμα κατ' οὐδετέρων, δὲ πατήρ κατ' ἄμφω, ὃν δὲ αἱ ἐνέργειαι διά- 25 φοροι καὶ αὐτὰ ἀν εἰη ταῖς οὐσίαις διάφορα, καὶ πολλῷ μᾶλλον

2-3. ἀνόμοιος Μ: ἀνόμιος Δ 4. μηδ' Μ: μὴδ' Δ 7. ἀλλοτρίου Μ: ἀλλοτρίου Δ 16. ἔσῃ Μ: ἔπη Δ

ώς καὶ τῶν δυνάμεων, ἔνεκά γε τῶν ἐνεργειῶν οὓσων, σκόπει,
ποῖ τὸ πρᾶγμα ἥξει. "Ωςτε οὐ μόνον Μακεδόνιος, ἀλλὰ καὶ Ἀρειος
αὐτὸς ἀναπέφηνας, καὶ οὐδεὶς ἔξαιρήσεται σε λόγος τοῦ δεινοῦ
τούτου.

- 5 Ἡμεῖς δὲ τό τε γεννᾶν καὶ τὸ προβάλλειν τελειότητας ὑπο-
στατικάς φαμεν τοῦ πατρικοῦ προσώπου, ως τῇ οὐσίᾳ μὴ συνού-
σας τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἦ ἐστιν ἐν πατρὶ αὕτη, ίδιότητα αὐτοῦ
πρὸς τῶν θεολόγων ἀκούοντες τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ θεογόνον καὶ τὴν
καρπογονίαν ἐν οἷς γεννᾶν καὶ προβάλλειν ἐστί· καὶ διὰ τοῦτο
10 ἀνάγκη μηδέτερογ τούτων ἢ γοῦν τὸ γεννᾶν ἢ τὸ προβάλλειν
μηδετέρῳ κοινοποιεῖσθαι τῶν ἐξ αὐτοῦ προσώπων, ἀλλ' αὐτῷ
μόνῳ προσεῖναι τὰ γὰρ θεοπρεπῆ πάντα τῇ δλῃ θεαρχίᾳ πρόσε-
στιν. Οὓς σύμφωνος Γρηγόριος, κοινὸν λέγων πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ
ἀγίῳ Πνεύματι τὸ μὴ γεγονέναι καὶ ἡ θεότης. Καὶ διὰ τοῦτο
15 Ἀθανάσιος ἐν τῷ κατὰ Ἀρειανῶν πρώτῳ Φέρε τοίνυν ἰδωμεν,
φησί, τὰ τοῦ πατρὸς, ἵνα καὶ τὴν εἰκόνα ἐπιγνῶμεν εἰ αὐτοῦ
ἐστιν. Ἀΐδιος ἐστιν δὲ πατὴρ, ἀθάνατος, βασιλεὺς, δυνατὸς, φῶς,
παντοκράτωρ, θεός, Κύριος, κτίστης καὶ ποιητής. Ταῦτα δεῖ
εἶναι ἐν τῇ εἰκόνι, ἵνα ἀληθῶς δὲ τὸν υἱὸν ἐωρακώς ἴδῃ τὸν πατέρα.
20 Εἰ οὖν ἥδεισαν οἱ ἄγιοι ἀκινδύνως ἔχειν τὸ αἴτιον ἢ συναίτιον
τῷ πατρὶ πιστεύειν τὸν υἱὸν καὶ ἐκ τούτου περιγίνεσθαι αὐτῷ τὴν
ἰσθήτητα καὶ δμοουσιότητα πρὸς τὸν πατέρα, ἐν τισιν ἄλλοις ἀγῶσι
τούτῳ ἀν ἔχρήσαντο ἢ πόθεν ἄλλοθεν ἐν τοῖς κατὰ Νεστορίου
λόγοις ἐπεχείρουν ἀν πρότερον τε καὶ γενναιότερον ἢ ἐκ τούτου;
25 Ἄλλ' οὐδαμοῦ τῶν τοιούτων λόγων πολλῶν ὄντων τοιοῦτόν τι
εὑρίσκεται, δὲ οὐχ ως ἀνίσχυρον παρώφθη, οὐδὲ ως ἐν παρέργῳ

5 (καὶ κατωτέρῳ). γεννᾶν Δ: γεννᾶν Μ 5 6. ὑποστατικάς
φαμεν Μ: ὑποστατικὰς φαμὲν Δ 6-7. συνούσας Μ: συνοῦ-
σας Δ 7. ἐστιν Μ: ἐστὶν Δ 11. μηδετέρῳ ἔγραψα: μηδ' ἐτέ-
ρῳ Μ: μηδ' ἐτέρῳ Δ 17. ἐστιν. Ἀΐδιος ἐστιν Μ: ἐστὶν. ἀΐδιος
ἐστὶν Δ 20. ἥδεισαν Μ: εἶδησαν Δ 24. γενναιότερον Μ:
γενναιότερον Δ 25. τοιοῦτόν τι Μ: τοιοῦτον τὶ Δ

τῆς χρείας ὅν. Εἰ γὰρ ἡν δὲληθὲς, πάντων ἀν ἡν ισχυρότερόν τε καὶ προύργιατέρον.

"Ἄλλα δὲ μυρία τις εύρήσει ἐν ταῖς τῶν ἀγίων γραφαῖς, ἀ τὸ δημοούσιον τῇ ὑπερουσίᾳ Τριάδι κατασκευάζουσιν ἀπὸ τῶν θεοπρεπῶν ἀξιωμάτων, κοινῶν ὅγτων, οὐδαμοῦ δὲ ἀπὸ τῶν ὑποστατικῶν τελειοτήτων καὶ ιδιοτήτων· οὐ γὰρ πεφύκασι κοινοποιεῖσθαι. Μᾶλλον μὲν οὖν αἱρέσεων καὶ βλασφημίας ἔδοξεν ἀρχὴ τοῦτο τοῖς ἀγίοις, δῆτεν καὶ πάντες ἀπεπήδησαν τούτου ὡς ἀπὸ πυρός.

Εἰ τοίνυν μόγη πηγὴ τῆς ὑπερουσίου θεότητός ἐστιν ὁ πατὴρ καὶ ιδιότης αὐτοῦ ἐστι τὸ εἶναι ἀρχὴ καὶ αἰτία τῆς ἐν υἱῷ καὶ ⁵ Πνεύματι θεωρουμένης θεότητος, καὶ μόνος αἴτιος κηρύττεται, ἐξ αὐτοῦ δέ ἐστι τὸ Πνεῦμα καὶ οὐχ ἐτέρωθεν· ἐκ τοῦ υἱοῦ γὰρ τὸ Πνεῦμα οὐ λέγομεν· δέον οὐδέν ἐστιν εὔλογον μὴ νομισθείη τις Ἀρειανὸς, ἐκ τοῦ πατρὸς μόνου λέγων ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον.

15

Πῶς γὰρ εἰ καὶ λίαν εὔσεβες καὶ τῇ τῶν διδασκάλων θεολογίᾳ σύμφωνον τὸ λεγόμενον; Αὐτὸς δὲ ὅρα ὁ λίαν δεδιώς καὶ ἐκκλίνων τὸ τῆς οὐσίας ἀνόμοιον καὶ λίαν τῷ τοιούτῳ κρημνῷ δι' ὃν ἐπινενόηκας περιπέπτωκας.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

20

Διὰ τοῦτο οἱ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλοι καὶ η καθολικὴ ζ' σύνοδος ἐκ τοῦ πατρὸς ἀπεφήναντο δι' υἱοῦ τὸ ἄγιον ἐκπορεύεσθαι Πνεῦμα, οὐχ ὡς αἴτιον τοῦ υἱοῦ ὅντος, οὐδὲ ὡς ἀρχῆς ἀπλῶς καὶ προβολέως τῆς τοῦ Πνεύματος ὑποστάσεως, ἀλλ' ὡς ἔννατον ²⁵ καὶ ἀρχῆς καὶ ἐξ ἀρχῆς.

3. τις Μ: τὶς Δ	9. θεότητος ἐστιν Μ: θεότητος ἐστὶν Δ		
10. ἐστι Μ: ἐστὶ Δ	12. δέ ἐστι Μ: δὲ ἐστὶ Δ	13. λέγομεν Μ: λέγωμεν Δ	13. λέγομεν Μ: λέγωμεν Δ
		οὐδέν ἐστιν Μ: οὐδὲν ἐστὶν Δ	τις Μ: τὶς Δ
			22. ἀπεφήναντο ἔγραψε κατὰ σ. 119, 8: ἀπεφήνατο ΔΜ

ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ

Καὶ ταῦτα ἐπὶ συκοφαντίᾳ τῶν διδασκάλων εἴρηται καὶ τῆς ζ' συνόδου. Ἐπεὶ γὰρ οὗτ' ἀρχὴν οὔτε συναίτιον τὸν υἱὸν τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐφρόνησαν η̄ εἰπέ τις τῶν ἀγίων, ὡς ἐκ γε τῶν 5 εἰρημένων ἀποδέδειχται, πῶς οἶδόν τ' ἂν η̄ν ἐν τῷ Δι' υἱοῦ συναίτιον τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν νοεῖν τοῦ ἀγίου Πνεύματος; Ἀλλ' δτι μέν τινες τῶν διδασκάλων περὶ τῆς ἀϊδίου ὑπάρξεως τοῦ Πνεύματος θεολογοῦντες τῷ Δι' υἱοῦ ἔχοήσαντο καὶ τις η̄ν δὲ εὔσεβὴς τούτων νοῦς, ἄλλοι πρὸ ήμῶν ἔξηγήσαντο. Χαρίεν δ' ἂν η̄ν εἰ Λατῖνοι 10 αἴτιον ἀπλῶς καὶ ἀρχὴν ἔλεγον τὸν υἱὸν, ἵνα καὶ χεῖρον πάντων αἱρετικῶν ἔθυσσέσθουν. Τοῦτο γὰρ οὐδὲ πλάσις ἐστίν, ἀλλὰ συν-
αίτιον καὶ ἀρχὴν ἐξ ἀρχῆς φρονοῦντες τὸν υἱὸν ἐλέγχονται κακῶς καὶ τοῦτο φρονοῦντες. Ἡ γὰρ τοῦ Γρηγορίου ρήσις, Ἡ ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀρχὴ, οὐδὲν αὐτοῖς βοηθεῖ, αὐτοῦ τούτου ἔξηγουμένου καὶ 15 λέγοντος Ἀρχὴν δὲ τῶν δλων, δ καὶ κυροῦται ἐτέρᾳ τούτου ρήσει, τῇ Πάντα δσα ἔχει δ πατὴρ τοῦ υιοῦ πλὴν τῆς αἰτίας. Ἀρχὴν δὲ ἐξ ἀρχῆς τὸν υἱὸν τοῦ Πνεύματος οὕτ' αὐτὸς οὕτ' ἄλλος τις τῶν θεολόγων εἴρηκεν.

Εἰ μὲν γὰρ ώμολογεῖτο ἀρχὴ τοῦ Πνεύματος δὲ υἱὸς, η̄ν ἂν 20 καὶ ἀρχὴ ἐξ ἀρχῆς καὶ συναίτιος ἐπεὶ δὲ οὔτε ἀρχὴ οὔτε αἴτιος οὔτε ἄλλο τι τῶν τοιούτων λέγεται· πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα τῷ πατρὶ μόνῳ προσαρμοστέον, δ δὲ υἱὸς μόνος υἱός ἐστι καὶ μόνος καὶ δλον υἱὸς, οὔμενουν οὐδὲ συναίτιος οὐδὲ ἀρχὴ ἐξ ἀρχῆς ἔνδον ἐν τῇ θεότητι. Μόνος γὰρ αἴτιος δ πατὴρ, ἀρχὴ δὲ τῆς κτίσεως δ υἱὸς κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὐδ' ως μὴ οἶου τε ὅντος τοῦ πατρὸς μόνου μόνως παράγειν

2. συκοφαντίᾳ Μ: συκοφαντείᾳ Δ	4. εἰπέ Μ: εἴπε Δ	
18. τις Μ: τὶς Δ	21. τι Μ: τὶ Δ	22. υἱός ἐστι Μ: υἱὸς
ἐστὶ Δ
27. τοῦ πατρὸς μόνου ἔγραψε κατὰ σ. 119, 11: μόνον
τοῦ πατρὸς ΔΜ		

τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον· ἡ γὰρ ἀν οὐδὲ τὸν υἱὸν ἀνευ τινὸς ἐτέρου προσώπου γεννῆσαι μόνος ὁ πατὴρ ἡδύνατο οἵς τῆς αὐτῆς ἐστὶ τελειότητος τῶν παραγομένων ἐκάτερον καὶ δυνάμεως. Πατὴρ γὰρ αὐτάρκως γεννᾷ τὸν υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα προβάλλει τὸ ἄγιον.

ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ

5

Ἄπηλλαξας ἡμᾶς περαγμάτων ταῦτα εἰπὼν, ἀνθρωπε· εἰ γὰρ αὐτάρκως ὁ πατὴρ γεννᾷ καὶ προβάλλει, οὐκοῦν παρέλκει τὸ καὶ τὸν υἱὸν λέγειν προβάλλειν. Περιττὸν δὲ ἐν τοῖς θεοῖς οὐδὲν, δπου γε οὐδὲ ἐν τοῖς φυσικοῖς εἰκῇ τι τιθέναι δεῖ. Εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ τῆς δημιουργίας παραδείγματος τὸν λόγον ἀποδώσεις, λέγων, δτι ὁ 10 πατὴρ αὐτάρκως δημιουργεῖ, λέγεται δὲ δύμως καὶ ἐφ' ἐκατέρῳ τῶν λοιπῶν προσώπων τὸ δημιουργεῖν, ἀλλὰ ἀκούσεις Ὁ πατὴρ, καθό ἐστι θεὸς, ἔχει ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον καὶ ὡςπερ μόνος εἰς καὶ τέλειός ἐστι θεὸς, οὗτο καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ Πνεύματος εἰς καὶ τέλειός ἐστι θεὸς. Ταῦτὸ δὲ 15 τοῦτο πιστεύεται ἀπαραλλάκτως καὶ ἐφ' ἐκατέρου τῶν λοιπῶν. Ταῖς γοῦν ιδιότησι διακρίνονται, τῇ δὲ θεότητι ἐν εἰσιν.

Ἐκαστον οὖν τῶν τριῶν προσώπων ἡ θεὸς ἐστι δημιουργὸς ἡνωμένως καὶ ἀχωρίστως τῶν ἀλλων καὶ διὰ τοῦτο αὐτάρκως, διότι δλη ἡ θεότης ἐστὶν ἡ δημιουργοῦσα, ἡ τελείως ἐστὶν ἐν ἐκά- 20 στῳ. Προβάλλει δὲ ὁ πατὴρ, οὐχ ἡ θεὸς, οὐ γὰρ δλη ἡ Τριάς, ἀλλ' ἡ πρόσωπόν ἐστιν ἀρχικόν τε καὶ θεογόνον. Εἰ γοῦν μὴ αὐτὸς μόνος προβάλλει, ἀλλὰ μετά τινος ἐτέρου προσώπου, οὐκ αὐτάρκως μόνος ἡ, εἰ αὐτάρκως, παρέλκει τὸ λοιπόν καὶ δῆλον δτι μόνος αὐτάρκως γεννᾷ τὸν υἱὸν καὶ κατὰ σέ.

25

1. ἡ ἔγραψε κατὰ σ. 119, 12: ἡ ΜΔ 2 ἐστι Μ: ἐστὶ Δ
9. τι Μ: τὶ Δ 12. ἀκούσεις ἔγραψα: ἀκούσης ΔΜ 13. καθό ἐστι Μ: καθὸ ἐστὶ Δ 14 (καὶ 15). τέλειός ἐστι Μ: τέλειος ἐστὶ Δ
17. ἐν εἰσιν Μ: ἐν εἰσὶν Δ 18. θεός ἐστι Μ: θεὸς ἐστὶ Δ
22. πρόσωπόν ἐστιν Μ: πρόσωπον ἐστὶν Δ